

ФРЕДЕРИК ПОЛ ФЕРМИ И ЛЕДОВЕТЕ

Превод от английски: [Неизвестен], 2002

chitanka.info

На деветия си рожден ден Тимоти Клеъри не получи торта. Прекара го целия в една ниша на пътническия терминал на „Транс Уърлд“, на летището „Джон Ф. Кенеди“ в Ню Йорк, като дремеше неспокойно и понякога проплакваше от изтощение или страх. За ядене имаше само поизсъхнали пастички от количката на бюфета, и то не много, а бе притеснен до вцепеняване, защото се напика в гащите. Три пъти. Да се добере до тоалетните през навалищата от бегълци беше, общо взето, невъзможно. Имаше към две хиляди и осемстотин души в пространството, предназначено да побира само нищожна част от тази тълпа, и всички бяха обзети от едно и също желание. Махни се! Качи се на най-високия връх! Свий се и замри право в сърцето на най-обширната пустиня! Бягай! Скрый се!...

И се моли. С цялата си душа, защото даже бегълците, които с бой успяваха да се натъпчат в редките самолети и дори да излетят, нямаха особена надежда да намерят убежище, накъдето и да ги отнесеше крилатата машина. Разделяха се семейства. Майки набутваха своите пицци деца в реактивния лайнер и потъваха отново в гъмжилото, преди самите те да запищят, но по-тихо.

Засега нямаше заповед за изстрелване или поне не се бе разчуло да е дадена, затова може би още имаше време за спасение. Мъничко време. Достатъчно, за да се натъпче терминалът на „Транс Уърлд“, както и всички останали летища навсякъде, с пълчища от ужасени хора. Нямаше съмнение, че ракетите са готови да излетят. Опитът за преврат в Куба се развихри необуздано и една атомна подводница удари по друга с ядрена бойна глава. Всички бяха единопдушни, че това е сигналът. Следващото действие щеше да бъде и последното.

Тимоти не знаеше почти нищо за събитията, но пък и нищо не би могъл да стори... освен да плаче, да сънува кошмари и да се подмокрят, а всичко това вече се случваше на малчугана. Не знаеше и къде е баща му. Не знаеше и къде е майка му, освен че отиде някъде, за да се опита да се свърже с баща му. Но после тълпата се втурна изведнъж, щом три боинга 747 обявиха, че приемат пътници, и Тимоти бе отнесен далеч от мястото, където стоеше. Стана и по-лошо. Както беше мокър и хремав, започна да му прилошава. Младата жена, която му донесе пастичките, разтревожено опря длан в челото му и я отдръпна безпомощно. Момчето имаше нужда от лекар. Същото обаче важеше за още стотина

други — възрастни хора със сърдечни болести, гладни бебета и поне две жени пред раждане.

Ако ужасът бе отминал и трескавите преговори бяха завършили успешно, вероятно Тимоти щеше да се събере отново с родителите си, за да порасне, да се ожени и да ги дари с внуци. Ако едната или другата страна бе успяла да нанесе изпреварващ удар, да разгроми другата и да се спаси, четирийсет години по-късно Тимоти би могъл да е циничен полковник с посивяваща коса в американската военна управа на Ленинград. (Или личен слуга на руски полковник в Детройт.) Или ако майка му бе проявила малко повече настойчивост по-рано, би могъл да се озове в самолета с бегълци, които стигнаха до Питсбърг точно навреме, за да се превърнат в плазма. Или пък ако наглеждащото го момиче се бе уплашило малко повече и бе проявило повече смелост и някак бе успяло да го промъкне през гъмжилото до импровизираните клиники в главния терминал, току-виж някой му бе дал лекарство и се бе намерил още някой да го закриля и да го отведе в убежище, за да оцелее...

Но всъщност тъкмо това се случи!

Тъй като Хари Малибърт пътуваше за участие в семинар на Британското междупланетно дружество в Портсмут, вече пийваше мартини с джин „Бийфитър“ в клуб „Амбасадор“ на летището, когато пренебрегваният телевизор до бара накара всички да го забележат.

Онези глупави системи за оповестяване на нападение с ядрени оръжия, които радиостанциите изпробваха от време на време, но отдавна никой не им обръщаше внимание... Ама че работа, този път беше наистина! Говореха сериозно! Беше зима и заради силния снеговалеж бездруго отложиха полета на Малибърт. Преди да наближи новият час за излитане, върху всички полети наложиха забрана. Никой нямаше да потегли от „Кенеди“, докато някакъв чиновник някъде си не вземеше решение да ги пусне.

И почти веднага летището започна да се пълни с желаещи да избягат. Клуб „Амбасадор“ не се претърпка веднага. Три часа стюардът на входа решително връщаше всеки, посегнал към звънчето, ако не видеше малкия червен пропуск. Но когато храната и напитките в главния терминал почти свършиха, началникът на наземните служби

отвори клуба за всички. Така не помогна да се облекчи навалицата отвън, само я пренесе вътре. Почти незабавно комитетът от лекари доброволци извоюва по-голямата част от клуба, за да се заеме с болните и пострадалите във все по-гъстите тълпи. А хората като Хари Малибърт бяха изтласкани в бара. Там го позна един човек от наземните служби, който си поръча джин с тоник не толкова заради алкохола, а за да поеме малко калории.

— Вие сте Хари Малибърт. Веднъж слушах ваша лекция в Северозападния университет.

Малибърт кимна. Обикновено отвърщаше учтиво „Надявам се, че ви хареса“, но този път нормалната любезност не му се стори уместна. Нито пък нормална.

— Прожектирахте ни диапозитиви от Аресибо — унесено промълви мъжът. — И казахте, че радиотелескопът можел да изпрати послание чак до Голямата мъглявина в Андромеда, на два милиона светлинни години отгук. Стига и там да имало не по-лош радиотелескоп, за да го приеме.

— Запомнили сте съвсем точно — изненада се Малибърт.

— Голямо впечатление направихте, доктор Малибърт. — Мъжът си погледна часовника, поумува и отпи поредната глътка от чашата си. — Наистина прозвуча чудесно — с големите телескопи да прослушваме за съобщения от чужди цивилизации някъде там из космоса. Може би да чуем някои от тях, да се свържем, да не сме сами във вселената. Накарахте ме да се питам защо още не сме виждали онези, другите хора, тук или поне не сме ги чували... — той се озърна сърдито към подредените и охранявани самолети навън — ... но май вече знаем защо е така.

Малибърт го съпроводи с поглед, а в душата му сякаш натеза олово. Търсенето на извънземен разум, на което отдаде професионалната си кариера, като че вече нямаше никакво значение. Ако бомбите избухнат, както всички твърдят, че ще стане, с работата му е свършено задълго, ако не и завинаги...

В другия край на барплота се надигна гълчава. Той се обърна, наведе се напред над махагоновата плоскост, взря се. Заставката „Очаквайте съобщение“ беше изчезнала и млада чернокожа жена с лъскава от брилянтина коса четеше с треперещ глас новинарския бюлетин:

— ... президентът потвърди, че е започнало нападение с ядрени оръжия срещу Съединените щати. Засечени са ракети над района на Арктика, насочени срещу нас. Дадена е заповед всеки да намери укритие и да очаква там по-нататъшни указания...

„Да, свършено е — каза си Малибърт. — Задълго, ако не и завинаги.“

Вестта, че е започнало, не промени нищо, и това беше най-учудващото. Нямаше крясъци и истерия. Заповедта за намиране на укритие звучеше безсмислено на летище „Джон Ф. Кенеди“, където нямаше по-добро укритие от сградата, в която се бяха наблъскали. А то безспорно не беше особено добро. Малибърт си спомняше ясно странните обтекаеми очертания на покрива. Всеки взрив наблизо щеше да го откъсне и запрати над залива, вероятно заедно с мнозина от хората.

Но нямаше къде да отидат.

Екипите с портативните камери още си вършеха работата, макар само небесата да знаеха защо. По телевизията показваха тълпи на Таймс Скуеър и в Нюарк, задръстване от коли, спрели на моста „Джордж Вашингтон“. Шофьорите ги зарязваха и бягаха към брега на Джърси. Стотина души си надничаха над главите, за да зърнат нещо на екрана, но не продумваха, освен да споменат името на някое здание или улица.

Отекнаха заповеди:

— Вие там, трябва да се отдръпнете! Имаме нужда от мястото! И някои от вас да ни помогнат с тези пациенти.

Е, поне в това имаше някакъв смисъл. Малибърт веднага предложи помощта си и му повериха малко момче с тракащи зъби и висока температура.

— Бихме му тетрациклин — съобщи лекарката, която го остави да се грижи за момчето. — Нали ще го почистите, колкото е възможно? Би трябвало да се оправи, ако...

„Ако всички тук изобщо ни има“, помисли си Малибърт. Нямаше нужда тя да довършва изречението. И как се почиства малко момче? Отговорът на въпроса изскочи от само себе си, щом откри, че панталонът е мокър, а миризмата му подсказа причината. Внимателно

сложи детето на късо кожено диванче и свали панталона, после и подгизналия слип. Естествено момчето нямаше други дрехи. Малибърт реши проблема, като извади свои боксерки от куфара. Бяха твърде широки за детето, разбира се, но поначало трябваше да прилепват по тялото, затова ластикът ги задържа на кръста му. После намери салфетки и попи влагата от дънките както можа. Не станаха кой знае колко сухи. Изкриви устни, просна ги на табуретка до бара и поседя върху тях, за да ги изсуши с топлината на тялото си. Влагата едва се усещаше, когато след десетина минути обу хлапето с тях...

По телевизията казаха, че от Сан Франциско вече няма никакви известия.

Малибърт видя човека от наземните служби да се промъква към него и поклати глава.

— Започна се...

Мъжът се озърна, доближи лицето си към неговото и зашепна:

— Мога да ви измъкна оттук. В момента се пълни един исландски DC-8. Няма да го обявят, иначе тълпата ще връхлети. Има място и за вас, доктор Малибърт.

Все едно го удари ток. Малибърт се разтрепери. Без да разбира защо го прави, той изрече:

— Може ли да качите момчето вместо мен?

Човекът от наземните служби кимна с раздражение:

— Ще го вземете, разбира се. Не знаех, че имате син.

— Нямам — отвърна Малибърт, но тихичко.

И когато се настаниха в самолета, сложи момчето в скута си нежно, сякаш наистина беше негово дете.

Дори в клуб „Амбасадор“ да нямаше паника, тя изобилстваше навсякъде по света. Всички в градовете на свръхсилите знаеха, че животът им е заложен на карта. Каквото и да стореха, сигурно щеше да е напразно, но все пак трябваше да направят нещо. Каквото и да е! Да бягат, да се крият, да копаят, да се подготвят мислено, да трупат запаси... и да се молят. Жителите на големите градове се опитваха да ги напуснат, за да потърсят безопасност в провинцията, а селяните и жителите на предградията се устремиха към по-устойчивите и сигурни постройки на градовете.

И ракетите се стовариха.

Бомбите, изгорили Хиросима и Нагасаки, бяха като кибритени клечки пред пламъците на термоядрения синтез, отнели осемдесет милиона живота в първите часове. Огнени бури блъвнаха над стотина града. Ветрове със скорост триста километра в час засмукваха коли, отломки и хора, за да ги превърнат в пепел, запратена към небето. Капки стопен камък и прах пръскаха във въздуха.

Небето помрачня.

И продължи да потъмнява.

Когато исландският реактивен самолет кацна на летището в Кефлавик, Малибърт отнесе момчето на ръце до малкото гише с табела „Имиграция“. Опашката се проточи, защото повечето пътници изобщо нямаха паспорти, и жената зад гишето се преумори да издава разрешения за временно пребиваване, докато дойде неговият ред.

— Това е синът ми — излъга Малибърт. — Паспортът му беше у съпругата ми, но не знам къде е тя сега.

Служителката кимна отмаляла. Сви устни, озърна се към вратата, зад която нейният началник се потеше над бюрото и парафираше документи, накрая вдигна рамене и ги пусна. Малибърт отнесе момчето до вратата с надпис Snirting, което, изглежда, бе исландската дума за тоалетна. Олекна му, когато Тимоти успя да стъпи на краката си, за да се изпикае, макар клепачите му да останаха полупритворени. Челото му още беше прекалено горещо. Малибърт се молеше да намерят лекар в Рейкявик.

В автобуса говорещата английски екскурзоводка пое грижите за тях — а и какво друго да прави, щом нейните туристи никога нямаше да пристигнат, — седна странично на седалка в първия ред и забърбори оживено на бегълците.

— Чикаго? Да, няма Чикаго. Детройт и Пит-тисбърг... и там зле. Ню Йорк? Разбира се, че и Ню Йорк! — натърти тя сурово, а от стичащите се по бузите ѝ големи сълзи Тимоти се разплака заедно с нея.

Малибърт го прегърна.

— Не се плаши, Тими. На никого не би хрумнало да бомбардира Рейкявик.

Вярно, това не хрумна на никого. Но когато автобусът измина още петнайсетина километра, внезапно сияние в облаците отпред ги застави да примижат. Някой в СССР бе решил, че е време за доразчистване на сметките. И този някой, какъвто и да беше в каквото и да бе останало от техния център за управление на ракетните войски, осъзна, че никой не е ударил по непоносимо опасния бастион на империалистическите американски интереси в Северния Атлантик — военновъздушната база на САЩ в Кефлавик.

За нещастие електромагнитните импулси и понесените загуби вече не позволяваха точно насочване на ракетите. Малибърт позна — никой не би си направил труда да бомбардира Рейкявик нарочно, но отклонението с шейсет километра от целта свърши същата работа и градът изчезна.

Наложи се да заобиколят далеч навътре от брега заради пожарите и радиацията. И щом слънцето се издигна в началото на първия им ден на исландска земя, задрямалият над натъпканото с антибиотици момче Малибърт видя зората в ужасно, просмукало небето червено.

Гледката си струваше, защото през следващите дни изобщо нямаше зора.

Мракът беше най-лош, но отначало не им се струваше чак толкова страшен. Дъждовете станаха по-неотложен проблем. Трилион трилиона частици прах събираха изпарената вода. Образуваха се капки. И заваляха пороища, плътни дъждовни завеси. Реките придойдоха. Мисисипи преля като Ганг и Жълтата река. Язовирът в Асуан забълва вода над преливника и накрая рухна. Падаха дъждове и там, където никога не валеше. Сахара узна какво е внезапно наводнение. Пламтящите планини в покрайнините на Гоби вече не пламтяха — десетгодишни запаси от вода се изляха само за седмица и остъргаха прашните склонове.

А мракът не се разпръскваше.

Човешката раса винаги живее на осемдесет дни от глада. Това са общите припаси на цялата планета. Човечеството посрещна ядрената зима с не повече и не по-малко храна от това количество.

Ракетите излетяха на 11 юни. Ако световният килер бе разпределен навсякъде поравно, на 30 август щеше да бъде изядена и

последната хапка. Смъртните случаи от глад щяха да започнат и да приключат през следващите шест седмици. И с това щеше да дойде краят на човешката раса.

Но храните не бяха разпределени поравно. Северното полукълбо се оказа хванато в крачка със засетите си поля, на които още не бе израснало нищо. И нищо не израсна. Посевите се подадоха от тъмната пръст в търсене на светлина, не я намериха и умряха. На слънчевите лъчи пречеха плътните облаци прах, които водородните бомби вдигнаха от повърхността. Повтаряше се кредният период, надвисваше гибел.

Разбира се, в богатите страни на Северна Америка и Европа имаше планини от струпани храни, но те се топяха бързо. Тези страни разполагаха и с огромно богатство във вид на домашни животни. Всяко добиче представляваше един милион калории от белтъчини и мазнини. И когато го заколеха, спестяваха хилядите калории зърно и паша, които то щеше да погълне през всеки от отнетите му дни живот. Кравите, свинете и овцете... също козите и конете. И любимите зайчета и пиленца, дори котенцата и хамстерите — всички набързо умряха и бяха изядени, допълвайки запасите от консервирани храни, кореноплодни и зърно. Нямаше ограничени дажби за месото на избитите животни. Трябваше да бъде изядено, преди да се е развалило.

Естествено и в богатите държави припасите не бяха равномерно разпределени. Стадата и силозите не се разполагаха на Таймс Скуеър. Бяха необходими войски за охрана на конвоите с пшеница от Айова към Бостън, Далас и Филадельфия. Не след дълго се наложи да си проправят път с убийства. После и това не беше достатъчно.

Затова гладът връхлетя първо градовете. Когато конвоиращите войници престанаха да конфискуват храна за гражданите и започнаха да я отнемат за себе си, избухнаха бунтовете и настъпи следващата вълна от масова смърт. Тези жертви умряха не от своя глад, а от чуждия.

Това свърши скоро. Към края на „лятото“ скованите от студ останки от градовете си приличаха навсякъде. Във всеки оцеляваха по няколко хиляди изпосталели, премръзнали и отчаяни клетници, които бдяха над съкровищата си от консерви, сушени и замразени храни.

Всяка река по света повлече тиня към устието си, щом последните дървета и треви загинаха и престанаха да задържат

пръстта. Всеки дъжд отмиваше почва. Зимната тъма се сгъстяваше и снегът замени пороите. Пламтящите планини вече бяха покрити с лед — призрочни лъскави пръсти, щръкнали в сумрака. Хората можеха да ходят по Темза в Лондон, поне малцината оцелели. И по Хъдзън, по Уанпу, по Мисури между двете половини на Канзас Сити. Лавини се сриваха с тътен върху онова, което доскоро беше Денвър. В изобилието от мъртва дървесина благоденстваха ларви и личинки. Прегладнелите хищници ги изчовъркваха и ги поглъщаха алчно. Някои от тези хищници бяха хора. А последните жители на Хаваите най-после се зарадваха на вездесъщите термити.

Жител на Запада — приятно закръглен от диетата с 2800 калории на ден, тичащ упорито, за да не се разплуе, или печално търпящ угризенията си сутрин, като види затлъстелите си бедра и усети панталона си отеснял — може да оцелее около четирийсет и пет дни без храна. В края на периода тлъстините са изчезнали. Изсмукването на белтъчините от мускулите е доста напреднало. Пълничките домакини или бизнесмени са изгладнели плашила. Но дори в този момент с грижи и внимание здравето може да се възстанови.

След това състоянието се влошава.

Разграждането на веществата стига до нервната система. Настъпва слепота. Тъканта на венците намалява и зъбите падат. Безволието преминава в болки, после в мъки, накрая в кома.

И идва смъртта. За почти всеки жител на Земята...

Четирийсет дни и ноци падаше дъждът. Падаше и температурата. Цялата Исландия се вледени.

С изумление и отначало с плахо облекчение, Хари Малибърт откри, че Исландия е добре подготвена за това. Едно от малкото места на Земята, които могат да потънат в сняг и лед, но да съхранят живота.

Има един вулканичен хребет, който едва ли не опасва цялата Земя. Неговата част между Америка и Европа е наречена Атлантически хребет и почти изцяло е скрита под водата. Тук-там, като пъпки на ръка, над морската повърхност стърчат вулканични острови. Исландия е един от тях. И тъкмо защото е вулканичен, можеше да оцелее във време, когато повечето други места загиваха от измръзване. Но и защото тук поначало си беше студено.

Властите, ръководещи оцеляването, тутакси намериха работа на Малибърт, щом научиха кой е той. Нямаше свободна длъжност за радиоастроном, обзет от мисълта за контакт с далечни (и най-вероятно несъществуващи) разумни раси. Имаше обаче предостатъчно работа за хора с научна подготовка, особено ако притежаваха и инженерните умения на човек, ръководил Аресибо две години. Когато Малибърт не се грижеше за Тимоти Клеъри, който бавно и мълчаливо оздравяваше от пневмонията, захващаше се да изчислява топлинни загуби и налягане за изпомпване на каптирани геотермални води.

Исландия се изпълни с добре изолирани помещения. И ги нагриваше с вода от кипящите подземни извори.

Разполагаха с изобилие от топлина. Но не беше толкова лесно да пренесат топлината от гейзерите до затворените помещения. Горещата вода си оставаше все така гореща, защото не зависеше от слънчевата светлина за своите калории, но бе необходима в далеч по-големи количества, за да предпазва от смразяващите трийсет градуса под нулата, отколкото от прохладните пет градуса над нулата. А се нуждаеха от енергия не само за да стоплят оцелелите хора. Трябваше да отглеждат и храна.

Исландия открай време е осеяна с геотермални парници. Декоративните цветя бяха изтръгнати от почвата и заменени с годни за ядене растения. Нямаше слънчева светлина, която да кара зеленчуците и посевите да растат, затова геотермалните електроцентрали работеха с максималната си мощност. Лампи с естествен спектър заливаха лехите с фотони. И то не само в предишните парници. Спортни зали, черкви, училища — навсякъде започнаха да отглеждат храна под ярките светлини. Имаше и друга храна, цели тонове, блеещи и гладуващи из хълмовете. Овчите стада бяха прибрани, изклани и разфасовани, после отново изнесени навън, за да се замразят, докато потрябват. А умрелите от студ животни по склоновете бяха събрани с булдозери на купчини по стотина. На топографските карти се отбелязваше грижливо мястото на всяка купчина.

В края на краищата ядреният удар по Рейкявик се оказа същинско благодеяние. Островът с оскъдните си ресурси щеше да изхранва половин милион гърла по-малко.

Когато Малибърт не изчисляваше налягане и натоварване, излизаше в непоносимия мраз, за да насърчава работниците.

Изпотените копачи се мъчеха със сила да съединят отново свитите от студа тръби в замръзнали дупки, които телесната им топлина непрекъснато пълнеше с ледена вода. Те търпеливо слушаха, когато Малибърт се опитваше да им дава нареждания — няколкото научени думи на исландски бяха почти безполезни, но понякога дори копачите разбираха обичайните английски фрази на туристите. Проверяваха радиационните си броячи, поглеждаха към бурите над главите си, заемаха се отново с работата си и се молеха. И Малибърт за малко не подхвана молитва един ден. Опитваше се да проследи затрупан от снега крайморски път и погледна към леда отвъд бреговата ивица. Зърна сивкаво-бяла ледена буца, която не беше пряспа. Стоеше си на границата на видимостта, мъждиво откроена от фенерите на групата работници, и накрая се размърда.

— Бяла мечка! — прошепна той на бригадира и никой не помръдна, докато звярът не се скри тронаво от погледите им.

Оттогава започнаха да носят пушки.

Когато Малибърт не беше (некомпетентен) съветник в усилията за затопляне на Исландия или (почти некомпетентен, но учещ се) осиновител на Тимоти Клеъри, той отчаяно се опитваше да пресметне шансовете за оцеляване. Не само за хората тук, а за цялото човечество. Въпреки трескавия оживен труд по запазване на живота исландците отделяха време да помислят и за бъдещето. Създадоха проучвателна група — физици от университета в Рейкявик, оцелелия офицер по снабдяването от военновъздушната база в Кефлавик, метеоролог от Лайден, който бил в командировка, за да изучава въздушните маси над северния Атлантук. Събираха се в *гастхуса*, където живееха двамата с момчето, и обикновено Тими седеше безмълвно до Малибърт, докато другите разговаряха. Искаше им се да узнаят докога ще се задържи облакът от прах. Все някой ден щеше да приключи падането на частиците от небето и тогава светът би могъл да се възроди... поне ако оцелееха достатъчно хора, за да дадат ново начало на расата си. Но кога? Не можеха да преценят. Нямаха представа колко продължителна, студена и убийствена ще бъде ядрената зима.

— Не знаем общия мегатонаж на взривовете — изреждаше Малибърт, — нито какви изменения в атмосферата са настъпили, нито

каква част от слънчевата радиация достига повърхността. Знаем само, че ще бъде зле.

— Вече си е зле — избоботи Торсид Магнесон, директорът на обществената сигурност.

(Преди тази служба се занимавала със залавяне на престъпници, но тогава те били основната заплаха за сигурността.)

— Ще бъде и по-зле — увери го Малибърт.

Позна. Ставаше по-студено. Съобщенията от други части на света намаляваха. Съставяха карти, за да отбелязват каквото бяха научили. Първата показваше попаденията на ракетите, но след седмица я изоставиха, защото умрелите от студ надхвърлиха по брой загиналите от взривовете. Чертаеха и изотермни карти по оскъдните метеорологични сводки, които получаваха. Налагаше се да променят тези карти всеки ден, защото линията на заледяването настъпваше към екватора. Накрая те загубиха смисъл. Целият свят замръзна. Съставяха и карти на смъртността — проценти на загиналите във всеки район, доколкото успяваха да ги налучкат по съобщенията. Но пък картите скоро станаха твърде страшни, за да се занимават с тях.

Британските острови бяха опустошени от смъртта първи не защото бяха ударени с атомни заряди, а тъкмо защото не бяха. Прекалено много хора живееха там. Англия никога не бе разполагала със запаси от храни за повече от четири дни. И когато корабите престанаха да акостират на пристанищата, започна гладът. Същото сполетя Япония. Малко по-късно и Бермудите, Хаваите и островните провинции на Канада. Дойде редът и на континентите.

А Тими Клеъри слушаше всяка дума.

Момчето не беше словоохотливо. След първите няколко дни повече не попита за родителите си. Не се надяваше на добри новини, а не искаше да чува лоши. Излекуваха го от инфекцията, но не оздравяваше. Хапваше половината от онова, което едно изгладняло дете би погълнало наведнъж. И се хранеше само когато Малибърт се заемеше да го увещава.

Тими се оживяваше единствено в редките случаи, когато Малибърт можеше да си поприказва с него за космоса. Мнозина в Исландия бяха чували за учения и проблема за връзката с извънземни цивилизации, а някои по интерес към това почти се мереха със самия Малибърт. Останеше ли малко време, Малибърт и съмишлениците му

си правеха сбирки. Идваха пощальонът Ларс (вече копаеше лед с кирка и лопата, защото поща нямаше), Ингар, бивша сервитьорка в хотел „Лофтлайдер“ (в момента шиеше дебели драперии, за да изолират с тях по-добре стените на жилищата), учителката по английски Елда (самоука медицинска сестра, специализирала се по измръзванията). Имаше и други, но тримата не пропускаха сбирка, ако можеха. Бяха почитатели на Хари Малибърт, познаваха книгите му и заедно с него мечтаеха за послания по радиото от странните същества на Алдебаран или за кораби-светове, построени да пренасят милиони обитатели през цялата галактика в пътешествия, траещи стотици хилядолетия. Тими слушаше и рисуваше с молив корабите-светове. Малибърт му обясняваше размерите.

— Говорих с Джери Уеб и той направи подробни изчисления. Всичко опира до скоростта на въртене и здравината на материалите. За да осигурят подходяща изкуствена гравитация на хората вътре, корабите трябва да имат цилиндрична форма и да се въртят около оста си. Диаметърът трябва да бъде най-малко шестнайсет километра. Освен това цилиндърът трябва да е достатъчно дълъг, за да има място, но не и толкова дълъг, че да се клатушка или огъне от въртенето. Едната част е обитаемата, другата е за съхранение на горивото. А в края — реакторната камера, където ядреният синтез тласка кораба през галактиката.

— Ядрени бомби — промълви момчето. — Хари, а защо бомбите не унищожават кораба-свят?

— Това е инженерен проблем — честно отговори Малибърт — и не ми е съвсем ясен. Джери щеше да прочете доклада си на семинара в Портсмут и аз отивах там отчасти заради него.

Разбира се, в Портсмут никога вече нямаше да има нови семинари на Британското междупланетно дружество.

Елда се обади неловко:

— Скоро ще е време за обяд. Тими, ще хапнеш ли супа, ако аз я сготвя?

Сготви супата, без да дочака обещанието. Съпругът на Елда бил счетоводител в универсалния магазин на Кефлавик. За зла участ останал след края на работния ден и втората ракета довършила онова, което неточно изстреляната първа не успяла. Елда вече нямаше мъж, нямаше дори какво да погребее.

В *гастхуса* не беше особено топло, макар че подземните горещи води се движеха по тръбите с максимална скорост. Тя уви момчето с одеяла и седна до него, докато то прилежно сърбаше лъжица след лъжица. Ларс и Ингар се държаха за ръце и гледаха как Тими яде.

— Да чуем глас от друга звезда... — изрече внезапно Ларс — ... щеше да е хубаво.

— Няма гласове — горчиво подхвърли Ингар. — Вече и нашият не се чува. Сега знаем отговора на парадокса на Ферми.

Момчето прекъсна обяда, за да попита какъв е този парадокс, и Хари Малибърт обясни старателно и колкото може по-просто.

— Наречен е на Енрико Ферми, един учен. Той е казал: „Знаем, че съществуват много милиони звезди като нашето Слънце, което пък има планети, следователно е допустимо да смятаме, че и около други звезди ги има. На една от нашите планети има живот. Например ние, освен това дървета, микроби и коне. Щом звездите са толкова много, струва ми се почти сигурно, че и около поне някои от тях също се среща живот. И хора. Умни като нас или още по-умни. Хора, които са способни да построят космически кораби или да изпратят радиосъобщения до други звезди, както сме способни и ние.“ Тими, дотук разбираш ли ме?

Момчето кимна и навъси чело, но Малибърт забеляза с удоволствие, че продължи да си яде супата.

— И тогава Ферми задал въпроса: „Защо никой от тях не ни е навестил?“

— Като във филмите — пак кимна Тими. — Летящите чинии.

— Тими, всички онези филми са измислица. Също като Джак и бобеното стъбло или историите за страната Оз. Може би някакви същества от космоса са идвали да ни огледат по някое време, но няма заслужаващи доверие доказателства. А аз съм уверен, че щеше да има доказателства, ако се бе случило. Непременно. Ако някога ни бяха посещавали често, поне веднъж някой щеше да изтърве, да речем, марсианското подобие на кутия от „Биг Мак“ или изхабено фенерче от Сириус. Ние щяхме да го намерим и да установим, че не е от земен произход. Но няма такова нещо. Значи остават само три възможни отговора на въпроса, зададен от доктор Ферми. Първо, няма друг живот. Второ, има, но са решили да ни оставят на мира. Не желаят да влязат в контакт с нас вероятно защото ги плашим с насиетието си или

поради причина, за която дори не можем да гадаем. А третият отговор... — Елда побърза да го възпре с жест, но Малибърт тръсна глава — ... е, че може би щом някоя разумна раса поумнее достатъчно да върши всичко, с което би успяла да излезе в космоса, тоест когато разполага с технология като нашата, вече е създала и толкова страшни бомби и други оръжия, че положението излиза извън контрол. И избухва война. Изстребват се взаимно, преди да пораснат.

— Както сега — каза Тими и кимна сериозно, за да проличи, че е разбрал.

Беше си доял супата, но вместо да вземе чинията, Елда го прегърна и се помъчи да не заплаче.

Светът тънеше в непрогледен мрак. Нямахме ден и нощ и никой не знаеше докога ще е така. Дъждът и снегът секнаха. Без слънчева топлина, която да изпарява вода от океаните, в атмосферата не остана влага. Потопите отстъпиха пред ледената засуха. До два метра дълбочина исландската земя се втвърди като стомана и копачите вече не смогваха да ровят в нея. Нямахме надежда да сложат допълнителни тръби. Възникнеше ли нужда от повече топлина, нямаше какво друго да направят, освен да зазимят някоя сграда и да прекъснат подаването на гореща вода. Сега беше по-вероятно пациентите на Елда да страдат не от измръзване, а да изпаднат в безволното униение на лъчевата болест, защото доброволци се прокрадваха набързо в руините на Рейкявик, за да търсят храна и лекарства. Никой не кръшкеше от тази задача. Веднъж Елда се върна със снегомобил от експедиция за запасяване до хотел „Лофтлайдер“ и донесе подарък на момчето. Бонбони и картички от павилиончето за сувенири. Трябваше да сподели бонбоните с останалите, но картичките бяха само за него.

— Знаеш ли какво е това?

На картичките бяха нарисувани огромни, тантурести, грозни мъже и жени в премени отпреди хиляда години.

— Това са троли. В Исландия имаме легенди, че на тази земя са живели троли. Още са тук, Тими, или поне така разправят хората. Планините са троли, които са твърде стари и уморени, за да помръднат.

— Измислици, нали? — сериозно попита той и не се усмихна, докато не чу уверенията, че е така. Тогава се пошегува: — Като гледам,

тролите победиха.

— Ох, Тими!

Елда се стъписа. Но си помисли, че момчето поне успява да пусне някоя шега, а дори гробищният хумор е по-добър от никакъв. Животът ѝ стана малко по-лек с грижите за новите пациенти, защото на поразените от лъчева болест почти няма с какво да се помогне, и тя се захвана да измисли как да забавлява Тими.

Хрумна ѝ чудесна идея.

Горивото беше скъпоценно и нямаше екскурзии за разглеждане на забележителностите в скованата от лед Исландия. Бездруго не се виждаха в неизменната тъма. Но когато от Стокнес на източния бряг повикаха болничен хеликоптер, щеше да лети празен дотам, за да пренесе дете със счупен гръбнак. Тя измоли разрешение да се качат Малибърт и Тими. Самата Елда щеше да пътува и без това, за да се грижи за пострадалото дете.

— Лавина смазала къщата им. Стокнес е в подножието на планината и си мисля, че кацането там няма да е лесно. Но можем да минем откъм морето и да го направим по-безопасно. Все пак ще се вижда нещо с прожектора на хеликоптера.

Провървя им още повече. Имаше допълнително осветление. Нищо не проникваше през облаците, където милиардите частици, доскоро представлявали съпруга на Елда, се смесваха с трилионите трилиони частици от Детройт, Марсилия и Шанхай, за да затъмнят небета. Но в облаците и под тях имаше змийчета и пелени от мъждиви цветове, пръски тъмночервено, ветрила от бледозелено. Северното сияние не осветяваше кой знае колко. Нямаше обаче други светлини освен блещукането по командното табло пред пилота. Очите им се приспособиха и различаваха тъмните силуети на Ватнайокул, плъзгащи се под тях.

— *Големи* троли! — весело подвижна момчето и Елда също се усмихна, когато го прегърна.

Пилотът постъпи както тя предвиди — спусна се над склоновете на източния рид, прелетя над морето и предпазливо се върна към рибарското село. Когато кацаха, упътени от червеникавите лъчи на фенерчета, прожекторът на хеликоптера откри бяла буца, смътно напомняща за чиния.

— Радарна антена — посочи Малибърт на Тими.

Момчето притисна нос във вледеняващия прозорец.

— Да не е от онези, татко Хари? Нещата, които могат да говорят на звездите?

— А, не, Тими — обади се пилотът. — Тези са военни.

А Малибърт добави:

— Тимоти, тук не биха сложили такава антена. Мястото е далеч на север. За голям радиотелескоп ти е нужно място, откъдето да претърсваш цялото небе, а не само малката му част, която е видима в Исландия.

Докато помагаха носилката с пострадалото дете да се вмъкне в хеликоптера — полека, колкото се може по-внимателно, — Малибърт си мислеше за Аресибо, Умара, Сокоро и останалите. Всички радари мълчаха мъртвешки, несъмнено натрошени от тежестта на ледовете и пръснати от злите ветрове. Смазани, ръждясали, отмити от пороищата, насочените към космоса очи бяха ослепели. Хари Малибърт се натъжи от тази представа, но не задълго. Над всякаква печал надделя радостта, че Тимоти за пръв път го нарече „татко“.

В единия завършек на тази история, когато слънцето най-сетне огря отново, беше твърде късно. Исландия остана последното убежище на оцелели хора, но и тя накрая се предаде пред глада. Никъде по Земята нямаше живо същество, което говори, изобретява машини или чете книги. Ужасяващият трети отговор на Ферми в края на краищата се оказа верният.

Но има и друг завършек. В него слънцето се върна в небето навреме. Може би на косъм, но храната още не беше свършила, когато дневната светлина подхрани първите зелени листчета в някои части на света и растенията поникнаха отново от измръзнали или запазени на топло семена. В този завършек Тимоти оцеля и възмъжа. И понеже Малибърт и Елда накрая се ожениха, когато порасна достатъчно, той пък се ожени за една от дъщерите им. Един техен потомък — от второто или дваисет и второто поколение — доживя деня, когато парадоксът на Ферми се превърна в забавна отживелица, в стара тревога, нелепа и комична като безпокойството на мореплавател от петнайсети век дали няма да пропадне от ръба на плоската Земя. В

този ден небесата отговориха и онези, които ги обитаваха, дойдоха на гости.

Може би този завършек е истинският и в него човечеството предпочете да не се дърля и боричка със себе си, за да не се запрати накрая в забравата на мрака. Завършекът, в който хората се съхраниха, спасиха цялата наука и красотата на живота и радостно поздравиха своите родени сред звездите гости...

Но всъщност тъкмо това се случи!

На човек поне би му се искало да е така.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.